

Doplňkový list kulturní památky

Název (označení) památky:

areál kostela sv. Vavřince

Obec: Brandýs n/L

Osada: Stará Boleslav

Okres: Praha-východ

ZSJ: Brandýs N/L
histro.jádro

Rejstř. číslo ÚS:

21993

Areál raně gotického kostela sv. Vavřince se nachází na návrší ve východní části historického jádra obce Brandýs N/Labem. Kostel z konce 13.století s cenými gotickými freskami upravován v 17.století ,kdy byla při severní straně přistavěna kostnice. Roku 1925 renovován. Orientalizovaný jednilodní kostel se čtvercovým presbyteriem a opěráky v nárožích je obklopen bývalým hřbitovem uzavřeným kamennou ohradní zdí. se vstupem branou ze západu,proti obdélné předsínce na západní straně lodi.

Doplňkový list kulturní památky

Název (označení) památky: kostel sv.Vavřince	Obec: Brandýs n/L Osada: Stará Boleslav	Okres: Praha-východ ZSJ: Brandýs n/L histor.jádro	Rejstř. číslo ÚS: 21993/1
Na návrší stojící, orientovaný zděný omítaný jednolodní kostel s presbytářem na čtvercovém půdorysu, menší šířky než u lodi na obdélném půdorysu. Na všech nárožích opěráky/jedekrát odstupňované/. Před hlavním vstupem na ose Z průčelí je drobná předsíň, na J straně je vstup u jihozápadního nároží v úrovni kruchty, přístupný venkovním schodištěm. Presbytář je zaklenut křížovou klenbou bez žeber, s lomenými čely kápí. Loď má dřevěný trámový strop s prkeným záklopem. Celkem 14 stropních trámů, má okosenou hranu/při uložení přecházející v neokosenou/. Spáry mezi trámy a záklopem jsou kryty lištou. Na trámech zbytky polychromie bílé barvy, tvořící příčné proužky, z pískovce s okosenými oběma hranami pasu, přecházejícími dole přes náběžný štítek v ostrou hranu. Na pískovci zbytky polychromie. V pruzích podél pasu se objevuje polychromie v šířce pasu, dále je na okosení i v líci obráceném do lodi, kde je patrna hnědá barva. V šířce pasu je pruh ornamentu s motivem volutek v řadě pod sebou /lomící se volutovou křivku doplňuje skupina bodů v modré a bílé barvě/. Pod patkou pasu vítězného oblouku vyznačeno kvádrování. V Z-části lodi je dřevěná kruchta nesená dvěma hranolovými dřevěnými sloupky a průvlaky nadřevěných vyřezávaných konsolkách. Zábradlí je z prken /mezi prkeny mezery/. V podhledu je prkenný záklop s lištami kryjícími spáry. Z kruchty je žebříkem přístupný krov. Hlavní vstup v Z-průčelí je v půlkruhovém záklenku s velkými pískovcovými klenáky. Do lodi má vstup zkosenou špaletu se segmentovým záklenkem. Dveře jsou novodobé.			

Doplňkový list kulturní památky

Název (označení) památky:	Obec:	Okres:	Rejstř. číslo ÚS:
kostel sv.Vavřince	Brandýs n/L	Praha-východ	21993/1
	Osada:	ZSJ:	
	Stará Boleslav	Brandýs n/L	
		histor.jádro	

Presbytář má na S-straně sanktuarium z pískovce, zachované v torsu původní výzdoby. Obdélná nika je rámována širší, půlkruhově ukončenou šanbránou, nahoře se zbytky žluté polychromie pískovce, kolem niky se šedomodrou polychromií. Nad tímto rámováním při vrcholu vimperku zbytek kružby, ve vrcholu odsekaná růžice. Pod spodní hranou sanktuária je novodobá jednobarevná výmalba stěny presbytáře, nad ní 3 horizontální pásy freskové gotické malby ve fragmentech dochované a restaurované. Mezi středním a spodním pásem fresek jsou nápisy. Fresková výzdoba kostela viz doplňkový list č.1. Presbytář je osvětlen na J-straně širokým půlkruhově ukončeným oknem s mírně zkosenou špaletou a šikmou lavicí /omítnuto/. Okno děleno v šířce na 3 pole, ve výšce na 2 pole. Prosklení tvoří šestiúhelníkové tabulky čirého skla do olověných prutů. Na V-straně je gotické okno v lomeném záklenku v šikmé špaletě s kamennou kružbou. Dvojitě, lomenými oblouky ukončené okno má prosklení z šestiúhelníkových tabulek do olova, ve vrcholu je v kruhovém poli čtyřlíst. Loď je osvětlena na jižní straně čtyřmi okny. Střední dvě okna jsou široká, půlkruhově zaklenutá v pískovcovém ostění, s mírně zkosenou omítanou špaletou dtto presbytář. Okno při vítězném oblouku je gotické, dtto východní stěna presbytáře s tím rozdílem, že podvojná lomená okénka tvořící kružbu mají ve vrcholu vepsanou část trojlistu a ve společném vrcholu lomeného oblouku je vepsán v kružnici trojlist. Špaleta má freskovou výzdobu. Ve vrcholu je v oválu erb /v hnědém poli modrá součást brnění-bota/. Erb rámován šedomodrou stuhou.

Doplňkový list kulturní památky

Název (označení) památky: kostel sv.Vavřince	Obec: Brandýs n/L Osada: Stará Boleslav	Okres: Praha-východ ZSJ: Brandýs n/L histor.jádro	Rejstř. číslo ÚS: 21993/1
---	--	---	----------------------------------

Dtto je S strana kostela.Presbytář má na nárožích po lx odstupněném opěráku,jehož osa půlí úhel nároží.

Střední část J průčelí prolomena dvěma širokými půlkruhově ukončenými okny v pískovcovém ostění v pásové šambráně lemované lištou.Podokenní římsa má zkosenou hranu.Vlevo je úzké střílnové okénko ukončené mírně lomeným obloukem v šikmé omítnuté špaletě.Zcela vpravo je pravoúhlý vstup na kruchtu v pískovcovém ostění s okosenou hranou.Dveře jednokřídlé, rámové s výplní z prken na koso /kladených v jednom směru/.

V pravé části J průčelí lodi je gotické kružbové lomené okno,zasazené hluboko v šikmé špaletě z pískovcových kvádrů a klenáků.Podokenní kamenná římsa má zkosené hrany.Presbytář na J straně okno dtto okna ve střední část J průčelí lodi.

Kostel zastřešen vysokou sedlovou střechou,presbytář rovněž,hřeben obou střech přibližně ve stejné výšce.Střešní plochy jsou blízko římsy zalomeny.Střecha lodi prolomena dvěma vikýřky na S i J straně s pultovým zastřešením.

Presbytář má po l stejném vikýři na každé straně.Ve vrcholu střechy a západního štítu byl kamenný kříž/patrný na fotografii z let 1908/zřejmě stejný jako je dochovaný kříž nad východním štítem presbytáře na hřebeni střechy.Krytina střechy je tašková.

Doplňkový list kulturní památky

Název (označení) památky: kostel sv.Vavřince	Obec: Brandýs n/L Osada: Stará Boleslav	Okres: Praha-východ ZSJ: Brandýs n/L histor.jádro	Rejstř. číslo ÚS: 21993
Pásky profilace se lomí do horizontály v polovině výšky vstupu. Před odsazeným portálem půlkruhový pás. S-průčelí je hladké, členěné trnoží a hlavní římsou. Dvě okna zazděna. Na fotografii z let kol. r.1908 zde byla malá obdélná okénka /šířka větší než výška/ hospodářského charakteru z dob profanního využití chrámu. Na fotografii jsou však patrné zazdívky větších, segmentově ukončených oken /viz interiéř/. V-průčelí je hladké, s trnoží a nárožními lx odstupňovanými opěráky, v ose presbytáře s gotickým lomeným oknem v šikmé špaletě /viz interiéř/. Štít je hladký. J-pětiosé průčelí lodi: má vpravo předložené nekryté kamenné jednoramenné schodiště na kruchtě s pravoúhlým vstupem v l ose zleva. Jižní průčelí presbytáře je jednoosé. Schodiště na kruchtě je podězděno a má plné zděné omítnuté zábradlí /členěné pilířkem u nástupu a na podestě schodů/ ukončené pískovcovými deskami. Horizontální členění omítnutého hladkého průčelí kostela obstarává trnož z lomového zdiva ukončená pískovcovými hranoly s odsazenou oblou hranou. Hlavní římsa má bohatou profilaci: Lisis má v nasazení profilovanou stuhu, nad ním uprostřed konkávního prohnutí vystupuje profilovaná lišta. Vertikálně člení průčelí lx odstupňované opěráky v čele z tesaných kvádříků, v odstupnění i ukončení s kamennou římsou /s výžlabkem ve zkosení a pultovým ukončením/. Loď má dva opěráky kolmé k J-průčelí, na jihozápadním nároží dále lx odstupněný opěrák kolmý k Z-průčelí /v čele s armaturou z kvádříků, jinak omítaný/.			

Doplňkový list kulturní památky

Název (označení) památky: kostel sv.Vavřince	Obec: Brandýs n/L Osada: Stará Boleslav	Okres: Praha-východ ZSJ: Brandýs n/L histor.jádro	Registř. číslo ÚS: 21993/1
Hranu špalety lemuje pásek s ornamentem proplétané vlnovky v šedomodré barvě. Okno poblíž vstupu na kruchtě je úzké, štěrbinové, zvenku zasazeno hluboko v šikmé omítnuté špaletě ve vrcholu mírně zalomený oblouk, uvnitř je u okna kamenné stění. Okno s vitráží z šestiúhelníkových skleněných čirých tabulek do olova. Špaleta v interiéru zkosená, mírně v oblouku lomena omítnutá. V západní stěně lodi u kruchtě je široké půlkruhově ukončené okno v kamenném ostění na vnitřní hraně s výžlabkem. Záklenek špalety je segmentový. Prosklení tvoří novodobá barevná vitráž /do olova/ s figurálním námětem. Severní stěna lodi je architektonicky členěna dvěma slepými okny v segmentových záklencích s mírně šikmou špaletou a značně šikmou lavicí /špalety omítnuty/. Fresková výzdoba stěn lodi viz doplňkový list č.1 . Dlažba lodi je z pískovcových desek. Nosné zdivo je převážně z lomového kamene, architektonické články z pískovce. Z-průčelí je hladké s dvojicí lx odstupněných opěráků na levém i pravém nároží /k sobě kolmých/. V ose je zděná předsín hlavy vstupu, zastřešená sedovou stříškou. Průčelí je hladké, vstup do předsíně na Z-straně je v oválně zaklenutém otvoru s hladkým ostěním, uzavřen novodobou mříží. Portál v západní zdi lodi je půlkruhový, kamenný, v horní polovině s obíhající profilací, jež má ve středním pásu profil sima přecházející výžlabkem k plochému vnějšímu pásu a drobným oblým prutem k plochému pásu u hrany vstupu.			

Doplňkový list kulturní památky

Název (označení) památky:	Obec: Brandýs n/L	Okres: Praha-východ	Rejstř. číslo ÚS: 21993/1
	Osada: Stará Boleslav	ZSJ: Brandýs n/L histor.jádro	

kostel sv. Vavřince

doplňkový list č.1

fresková malba stěn v kostele sv. Vavřince

A/ stěna S presbytáře včetně čela klenby tvořící tři horizontální pásy
/celkem 6,5 x 6,2 m/

Kristus v mandorle se dvěma orodujícími postavami/P.Marie a sv. J.Evangelista?/
Sedm výjevů Mariánského cyklu:Nahoře korunování P.Marie.Ve středním pásu vlevo
Zvěstování/vlevo stojící anděl se zdviženou pravicí,vpravo stojící P. Marie/
uprostřed Narození Páně/značně poškozeno/vpravo Klanění tří králů.Nápisy mezi
středním a spodním pásem nečitelné/biblický text psaný gotickou minuskulí/
Dole Útěk do Egypta Vraždění nevinátek/s fragmentem 2 postav/ a Obětování v
chrámu /poškozeno/.

B/ V stěna lodi-evangelijní strana:

Smrt P.Marie.P.Marie na lůžku s baldachýnem,jejž drží Apoštolové,jeden se modlí
z knihy.Ve středu se vznáší postava s dítětem v náručí/symbol duše P. Marie/.

C/ Východní stěna lodi-epištolní strana dole:

Alegorie církve na základě podobenství o síti.Na lodi Kristus s Apoštoly
vytahující z vody síť s věřícími kteří jsou zobrazeny v zomorfní podobě.
Ikonomograficky různé výklady.Nejčastěji "Nejsvětější Trojice",jinde Církev,
Kristus a mezi nimi antikrist.Výjev zobrazuje ve svislé ose v předním plánu
Ježíška jako dítě s rozpráženými rukama v košilce.Za ním v druhém plánu v
tmavé ploše okřídlená bytost/křídla rovněž tmavá/.Ve 3.plánu vystupuje trů-
nící postava s korunou a svatozáří,lokty podpírající paže Ježíškovi./zelenkavé
pozadí,barva obrysů kresby šedomodrá,plochy béžové,okrové,bílé/.

Doplňkový list kulturní památky

Název (označení) památky: kostel sv. Vavřince	Obec: Brandýs n/L Osada: Stará Boleslav	Okres: Praha-východ ZSJ: Brandýs n/L histor.jádro	Rejstř. číslo ÚS: 21993/1
--	--	---	----------------------------------

D/ Severní stěna lodi---

má mezi slepými okny na celou výšku stěny postavu sv.Křištofa opírající se pravou rukou o strom s révovými listy.
 Pod slepými okny je horizontální pás dělen na dvě části.Vlevo je pás dělen na menší pole s figurální malbou/Ukřižování/ s nástroji umučení a symboly desatera. Vpravo jsou dvě čtvercové rámové plochy /asi 2x2 m/.V jednom rámu Madona s korunou držící na pravé ruce Ježíška.Oba pootočení vlevo.Zde malý fragment stojící postavy,vpravo též fragment stojící postavy správu rukou spočívající na meči,jež je ve svislé poloze./postava sv.Petra a Pavla/.V druhém čtvercovém rámu v trojdílném sedile sedící postavy./fragment/
 Pod kruchtou na S stěně je úzký pás s figurální malbou následních 5 dějových výjevů s postavou sv. Kateřiny?/patronky mlynářů/ s donátory.

E/ Jižní stěna lodi---

má ve své V části pod gotickým oknem /odkrytým po zazdění až v 20-tých letech tohoto stol./ fresku znázorňující v dvoudílném sedile postavu světce-Biskupa s knihou v pravé a berlou v levé ruce a postavu sv.Onufria /nápis nad hlavou/ s mohutným vousem,před nímž se tyčí mohutný kříž s rameny ukončenými trojlístem. U nohou světců v rámu dvě malé postavy světské.Jedna s prosebně zdviženými pažemi /fragment/.V J-stěně lodi má gotické okno poblíž vítězného oblouku hranu špalety a lomeného záklenku lemovánu páskem ornamentu /proplétaná stuha/. Ve vrcholu v oválu erb /viz interiér lodi/.Na J-stěně lodi,mezi dvěma širokými okny půlkruhově ukončenými je fragment zazděného okna s freskou v supraportě /pásek s ornamentem/.V jihozápadním nároží pod kruchtou značně fragmentálně patrný pás fresek se světskými postavami.Malby v této části ožehnuty patrně požárem.Fresky v presbytáři na hranách klenby a ve vrcholu jsou překryty novou výmalbou.Na J-stěně presbytáře mělo být zřejmě pokračování Mariánského cyklu se scénami ze života krista odstraněné i s omítkou.

Doplňkový list kulturní památky

Název (označení) památky: ohradní zeď s branou	Obec: Brandýs n/L Osada: Stará Boleslav	Okres: Praha-východ ZSJ: Brandýs n/L histor.jádro	Rejstř. číslo ÚS: 21993/2
Kostel postaven k severu na svažitém terénu, obehnán ohradní zdí na kamenné podezdívce, 120 cm vysoké, zhora kryté mírně přesahujícími kamennými deskami, které nesou drátěný plot. Vstup ze západu po pěti kamenných stupních dvoukřídlými železnými vraty s drátěným pletivem. Z J-strany je ohradní zeď přerušena a loď kostela otevřena přístupem k sousednímu domu.			